

JAGIELLONIAN UNIVERSITY
IN KRAKOW

JAGIELLONIAN UNIVERSITY
IN KRAKOW

Otwarty dostęp w świetle prawa autorskiego

Zagadnienia podstawowe

Konrad Gliściński

Wydział Prawa i Administracji Uniwersytetu Jagiellońskiego

Centrum Cyfrowe Projekt: Polska

Plan prezentacji

1. Zagadnienia podstawowe
2. Czego dotyczy prawo autorskie (przedmiot prawa)
3. Podmiot uprawniony
4. Wykorzystywanie cudzych utworów
5. Zachowanie lub nabycie koniecznych uprawnień
6. Wolny dostęp z perspektywy autora

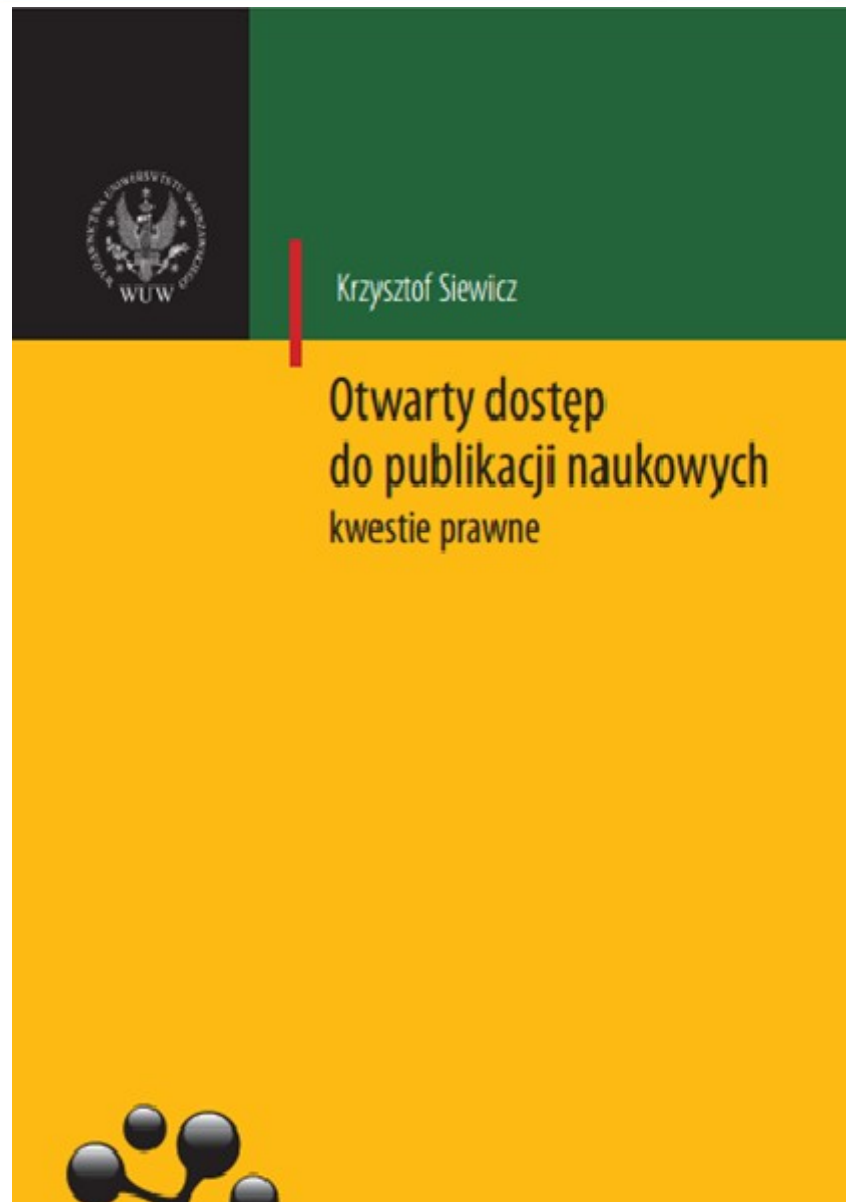

JAGIELLONIAN UNIVERSITY
IN KRAKOW

**Prezentacja opracowana na
podstawie książki**

**Krzysztof Siewicz, Otwarty
dostęp do publikacji
naukowych, kwestie prawne,
Warszawa 2012.**

**Dostępnej na licencji
Creatives Commons Uznanie
autorstwa 3.0 Polska.**

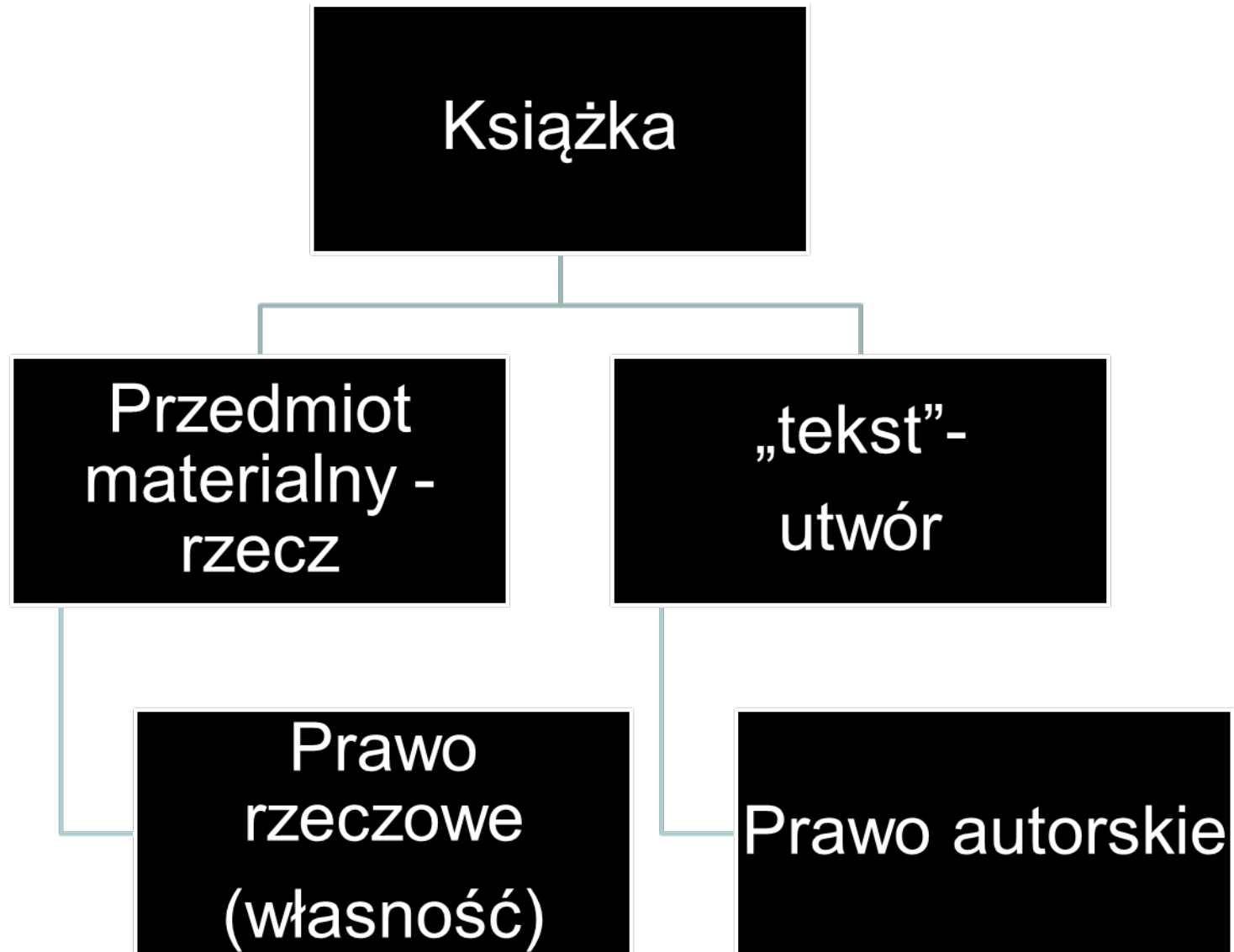

Projekt OpenUJ

- Przygotowanie rekomendacji do wdrożenia polityki wolnego dostępu dla Uniwersytetu Jagiellońskiego
 - Przygotowanie przewodnika po wolnym dostępie dla Uniwersytetu Jagiellońskiego
 - Prowadzenie warsztatów z zakresu wolnego dostępu dla pracowników, doktorantów i studentów Uniwersytetu Jagiellońskiego
 - 18/19 października, Warszawa, Centrum Cyfrowe
- Projekt: Polska

Czego dotyczy prawo autorskie? (przedmiot prawa)

Przejaw działalności
twórczej
ORIGINALNOŚĆ

Indywidualny charakter
Piętno twórcy

```
graph TD; A[Przejaw działalności twórczej  
ORIGINALNOŚĆ] -- red arrow --> C((UTWÓR)); B(<b><u>Indywidualny charakter</u></b>  
Piętno twórcy) -- red arrow --> C;
```

UTWÓR

Art. 1.1. Przedmiotem prawa autorskiego jest każdy przejaw działalności **twórczej** o **indywidualnym** charakterze, ustalony w jakiejkolwiek postaci, niezależnie od wartości, przeznaczenia i sposobu wyrażenia (utwór).

- Cechy Utworu – sfera ustaleń faktycznych – niezależne od woli twórcy/stron umowy:

- Oryginalność/Twórczość
- Indywidualność

- Znaczenie ww. przesłanek:

- możliwość zakwalifikowania danego dobra jako utworu;
- Granica ochrony utworu – ochronie podlegają wyłącznie ww. elementy.

- **Oryginalność:**
 - Dany rezultat pracy człowieka ma charakter kreatywny;
 - Przesłanka jest spełniona wtedy, kiedy istnieje SUBIEKTYWNIE nowy wytwór;
 - W praktyce ocenia się czy OBIEKTYWNIE istnieje nowy wytwór;

- **Indywidualność:**

- Piętno twórcy, osobista twórczość, oryginalność
- „odzwierciedlenie osobowości twórcy”
 - Analiza utworu powinna odpowiedzieć na pytanie, „czy istnieją w nim cechy przesądzające o jego wyjątkowości (unikatowości) wynikającej z faktu, że stworzyła go niepowtarzalna osobowość” (J.B./R.M.)
- Właściwości związane z niepowtarzalną osobowością człowieka

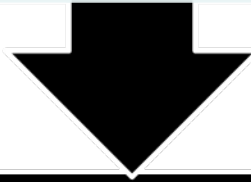
Art. 1. ust 1. Przedmiotem prawa autorskiego jest każdy przejaw działalności twórczej o indywidualnym charakterze, ustalony w jakikolwiek postaci, niezależnie od wartości, przeznaczenia i sposobu wyrażenia (utwór).

ust 2. W szczególności przedmiotem prawa autorskiego są utwory:

- 1) wyrażone słowem, symbolami matematycznymi, znakami graficznymi (literackie, publicystyczne, naukowe, kartograficzne oraz programy komputerowe),
- 2) plastyczne,
- 3) fotograficzne,
- 4) lutnicze,
- 5) wzornictwa przemysłowego,
- 6) architektoniczne, architektoniczno-urbanistyczne i urbanistyczne,
- 7) muzyczne i słowno-muzyczne,
- 8) sceniczne, sceniczno-muzyczne, choreograficzne i pantomimiczne,
- 9) audiowizualne (w tym filmowe)

Pomysł

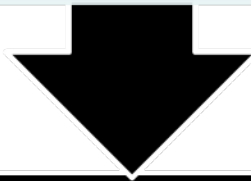
Nie podlega ochronie

Ustalenie

Forma zdatna do komunikowania utworu –
uzewnętrznienie innym osobom

Podlega
ochronie

Utrwalenie

Podlega ochronie

- Podział ze względu na wykorzystywanie rezultatów cudzej twórczości:
 - **Utwory Samoistne:** utwory, do których nie przejęto twórczych elementów z innego utworu
 - Utwory samoistne sensu stricto
 - Utwory inspirowane (SN I CR 104/72: zaczerpnięty zostaje tylko wątek cudzego utworu)
 - **Utwory niesamoistne:**
 - Utwory z zapożyczeniami
 - Utwór z cytatami
 - Utwory zależne (opracowania)

Utwory Zależne (UZ)

•Cechy konstrukcyjne:

- Zawiera wkład twórczy autora opracowania;
- Przejmuje elementy twórcze z cudzego utworu
 - komunikuje istotne treści utworu pierwotnego;

•Przykłady:

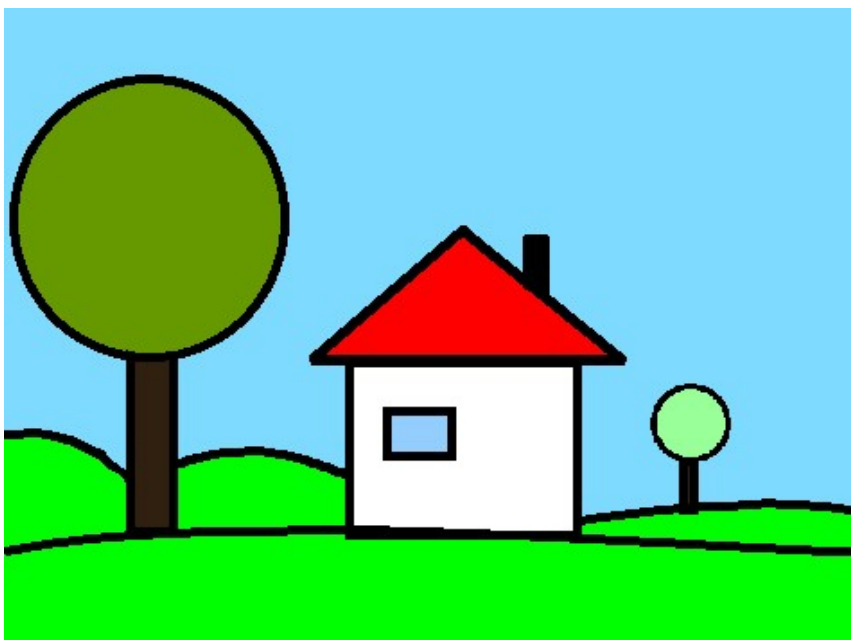
- Tłumaczenia, adaptacje, dramatyzacje, instrumentalizacje, komiksy na podstawie książki

Utwory zależne

- Powstają w wyniku transformacji, polegającej na odtworzeniu całości lub części cudzego utworu:
 - W tym samym systemie znaków (np. tłumaczenia)
 - W różnym systemie znaków (np. adaptacje filmowe)
- Stworzenie UZ nie wymaga niczyjej zgody
- Rozporządzanie i korzystanie z UZ wymaga zgody twórcy U. macierzystego, chyba że:
 - PA majątkowe wygasły
 - Eksploatacja w ramach dozwolonego użytku

ADAM

EWA

- Czy dany obraz jest utworem?
 - Oryginalność: nowość subiektywna
 - Indywidualność:
 - czy istnieją w nim właściwości związane z niepowtarzalną osobowością człowieka;
 - Teoria statystycznej jednorazowości: czy statystycznie jest prawdopodobne aby inna osoba osiągnęła identyczny lub zasadniczo podobny rezultat? Czy jest unikatowy?
- Co do zasady więc dany utwór może pochodzić od jednej osoby.
- Wyjątkowo może zachodzić twórczość paralelna (I Acr 620/95)

Jaki jest więc minimalny poziom twórczości by można uznać, iż coś jest utworem?

- W orzecznictwie sądowym łagodzone są kryteria decydujące o przyznaniu ochrony;
- Za utwory uznano m.in.
 - Kalendarze, rozkłady jazdy, instrukcje, kompozycje z kwiatów, nagrobki, ekspertyzy ekonomiczne, regulaminy postępowania, projekty dokumentacji technicznej, bibliografie, komentarze do zdjęć.
- W praktyce decyduje kryterium nowości przedmiotowej
- *„(...) przedmiotem ochrony jest każde dzieło, byle tylko pod względem formy, wykazywało pewne elementy twórcze, choćby minimalne (...)” II C 834/52.*

- **Co nie jest chronione przez prawo autorskie**
 - *Art. 1 ust. 2¹. Ochroną objęty może być wyłącznie sposób wyrażenia; nie są objęte ochroną odkrycia, idee, procedury, metody i zasady działania oraz koncepcje matematyczne*
 - Podział na chronioną **FORMĘ** i niepodlegającą ochronie **IDEE**
 - Dobra niematerialne nie spełniające łącznie przesłanek indywidualności i oryginalności
 - Same nietwórcze elementy nie podlegają ochronie PA (np. dane historyczne, statystyczne, wzory matematyczne),
 - Ochronie może podlegać ich twórcze zestawienie/dobór/układ.
 - Nie twórcze jeśli: zdeterminowane/ wyczerpujące/ oczywiste/ standardowe (alfabetyczne, chronologiczne)

Zdjęcie obrazu
Dama z Łasiczką,
L. da Vinci

Fotografia Obrazu

"istota barwnej reprodukcji fotograficznej obrazów zakłada w istocie (uwzględniając techniczne możliwości w zakresie wydajności zastosowanej techniki) oddanie konkretnego zestawu kolorystycznego bez jakiejkolwiek ingerencji w ich wewnętrzną charakterystykę. Ingerencja taka stanowiłaby przejaw interpretacji treści reprodukowanego malowidła, a tylko dokonanie interpretacji dawałoby pole dla twórczej działalności - abstrahując od szczegółowego ujęcia pojęcia twórczości. Skarżący, podnosząc, iż dzieło będące rezultatem inwencji, zamysłu i talentu twórcy, a przede wszystkim wskazującego na jego indywidualny, samodzielny charakter korzysta z ochrony prawa autorskiego, pomijają, iż zgodnie z zawartą umową zobowiązali się wykonać i dostarczyć reprodukcję malarstwa do albumu i że wykonane przez nich fotografie były reprodukcjami. Wskazane przez nich cechy służyć więc mogły jedynie do wiernego oddania fotografovanych obrazów, zaś samodzielność w wyborze stosowanej techniki miała na celu osiągnięcie powyższego rezultatu" (I ACr 453/95)

Art. 4. Nie stanowią przedmiotu prawa autorskiego:

- 1) akty normatywne lub ich urzędowe projekty,*
- 2) urzędowe dokumenty, materiały, znaki i symbole,*
- 3) opublikowane opisy patentowe lub ochronne,*
- 4) proste informacje prasowe.*

- Nawet gdy ww. przedmioty są spełniając przesłanki utworu, nie podlegają ochronie PA;
- Pośrednia ochrona na podstawie k.c. (dobra osobiste), UZNK;

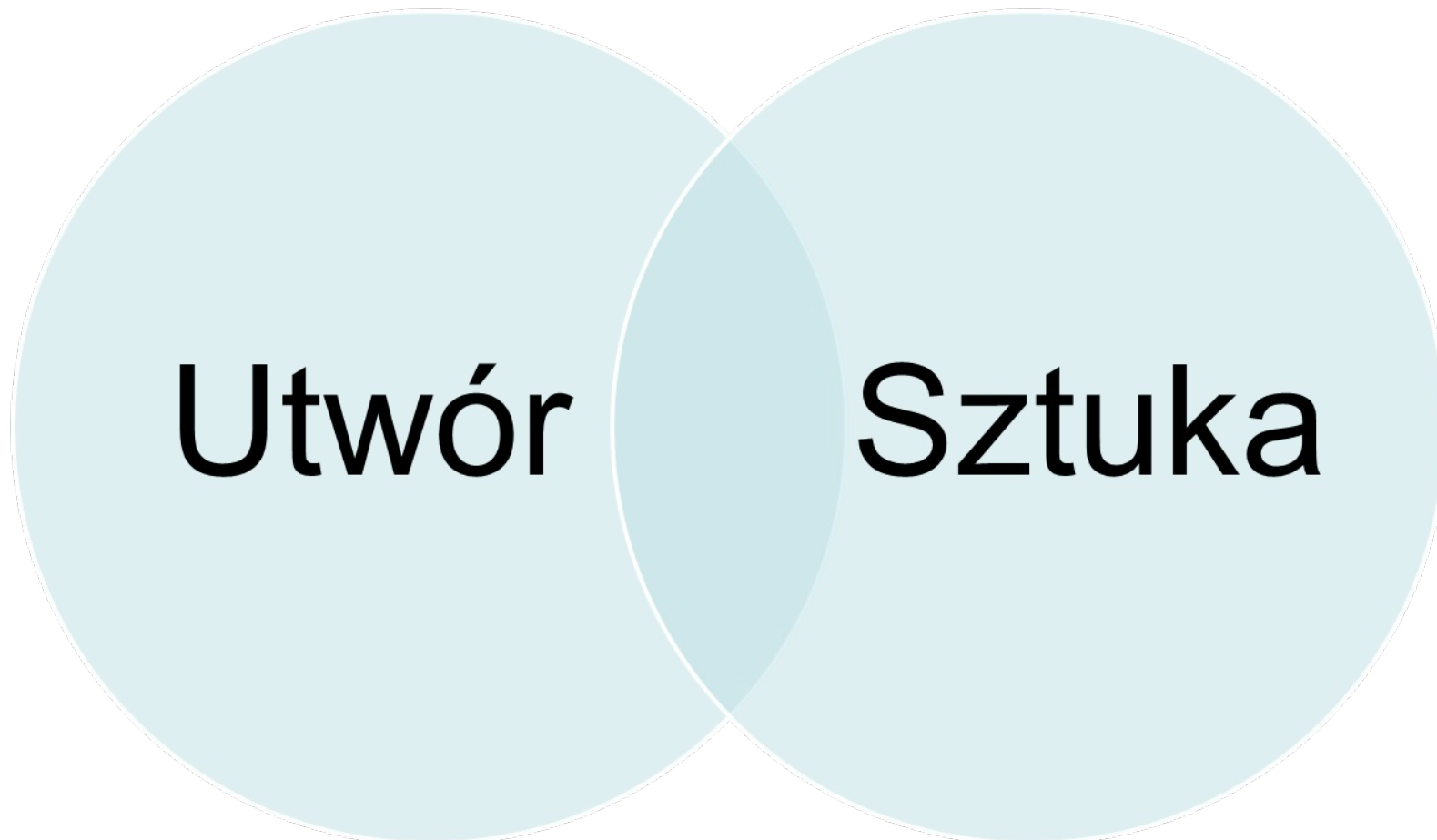
- **Dokumenty urzędowe:**

- *Art. 244. § 1. Dokumenty urzędowe, sporządzone w przepisanej formie przez powołane do tego organy władzy publicznej i inne organy państwowe w zakresie ich działania, stanowią dowód tego, co zostało w nich urzędowo zaświadczone.*
- *§ 2. Przepis § 1 stosuje się odpowiednio do dokumentów urzędowych sporządzonych przez organizacje zawodowe, samorządowe, spółdzielcze i inne organizacje społeczne w zakresie zleconych im przez ustawę spraw z dziedziny administracji publicznej.*

- **Materiały urzędowe:**

- Brak definicji ustawowej;
- Definicja doktrynalna za: J. Barta, R. Markiewicz: materiałem urzędowym jest wszystko to co pochodzi od urzędu lub innej instytucji państwowej, bądź dotyczy sprawy urzędowej, bądź powstało w rezultacie zastosowania procedury urzędowej.

Relacja „utwór” – „sztuka”

Podmiot uprawniony

Prawa autorskie

•Majątkowe (zbywalne):

- prawo do korzystania z utworu;
- Prawo do rozporządzania utworem
- Prawo do wynagrodzenia

•Osobiste (niezbywalne):

- prawo do autorstwa utworu,
- prawo do oznaczenia utworu swoim nazwiskiem lub pseudonimem albo do udostępniania go anonimowo,
- prawo do nienaruszalności treści i formy utworu oraz jego rzetelnego wykorzystania,
- prawo do decydowania o pierwszym udostępnieniu utworu publiczności,
- prawo do nadzoru nad sposobem korzystania z utworu

- **Twórca** jest zawsze uprawniony z tytułu praw osobistych ale nie musi być uprawniony z tytułu praw majątkowych

–**Utwory pracownicze**

- stworzone przez pracownika w wyniku wykonywania obowiązków ze stosunku pracy. Tylko umowa o pracę, nie umowa o dzieło, umowa zlecenia

–**Naukowe utwory pracownicze**

–**Utwory współautorskie:**

- Wspólny wkład twórczy (indywidualny i oryginalny) + porozumienie
- NIE: pomysł, koncepcja, materiały, samo wykonawstwo, umiejętności techniczne, etc.

–**Utwory połączone**

–**Utwory zbiorowe**

Naukowe utwory pracownicze (art. 14)

- Instytucja naukowa **nie** nabywa praw majątkowych na podstawie ustawy o prawie autorskim
- przysługuje jej **pierwszeństwo publikacji**
 - Czy prawo to obejmuje umieszczenie utworu naukowego w Internecie przez uniwersytet?
- Może nabywać prawa autorskie majątkowe na podstawie odrębnych zapisów w umowie lub regulaminach.

Zasady dotyczące własności intelektualnej i ochrony prawnej dóbr intelektualnych w Uniwersytecie Jagiellońskim

- Umowa **zawiera postanowienia** o pr. aut.
 - nabycie z chwilą przyjęcia **utworu naukowego** przez UJ
- Umowa **nie zawiera** postanowień o pr. aut.
 - nabywa prawa do utworów, **nie będących utworami naukowymi**

- Pracownik może opublikować **utwór naukowy** na podstawie umowy zawartej z osobą trzecią lub w **inny sposób go rozpowszechnić**
- UJ przysługuje pierwszeństwo publikacji **utworu naukowego**.
 - Pierwszeństwo opublikowania wygasa, jeśli w ciągu sześciu miesięcy od dostarczenia utworu nie zawarto z twórcą umowy o wydanie utworu albo jeśli w okresie 2 lat od daty jego przyjęcia utwór nie został opublikowany. Umowa określa należne twórcy **wynagrodzenie**.
- Pracownik zobowiązany jest stosować się do obowiązujących w Uniwersytecie zasad finansowania publikacji oraz **trybu zlecania usług wydawniczych** przez jednostki organizacyjne Uniwersytetu Jagiellońskiego określonych w odpowiednich regulacjach wewnętrznych obowiązujących w Uniwersytecie Jagiellońskim

Praca dyplomowa studenta

- Prawo Pierwszeństwa uczelni (Art. 15a)
- ≠ przeniesienie PA, udzielenie licencji;
- Trwa przez 6 miesięcy od obrony;
- Regulaminy studiów sprzeczne z tą regulacją mogą być uznane za:
- Prawo pierwszeństwa opublikowania (art. 6 ust 1)
 - = nie potrzeba zgody studenta
 - ≠ nieodpłatnie => za wynagrodzeniem
 - Nie dotyczy publikacji w Internecie

Utwory zbiorowe

(encyklopedia, czasopismo, publikacje)

- Prawa do całości → wydawca
- Prawa do poszczególnych części → autor
- **Nie potrzeba przenosić prawa do swojego utworu na wydawcę**
 - wystarczy zgoda na włączenie do utworu zbiorowego!
- Jak przeniesiemy prawa do swojego utworu to nie będziemy mogli z niego samodzielnie korzystać

Wykorzystywanie cudzych utworów

Opracowywanie cudzych utworów (prawa zależne)
tworzenie utworów inspirowanych
korzystanie z cudzych utworów w ramach dozwolonego
użytku prywatnego

Opracowywanie cudzych utworów (prawa zależne)

- Twórcze przekształcenia cudzych utworów (adaptacje, tłumaczenia, przeróbki)
- Opracowanie jest odrębnym przedmiotem prawa autorskiego
- **Nie potrzeba zgody na stworzenie** utworu zależnego
- **Potrzeba zgody na korzystanie i rozporządzenie** utworem zależnym:
 - Albo podmiot uprawniony
 - Albo otwarty dostęp libre

Utwory inspirowane

- Jedynie zaczerpnięcie z cudzego utworu np. idei, pomysłu, tematu etc.
- Utwór inspirowany jest odrębnym przedmiotem prawa autorskiego
- Nie potrzeba zgody na stworzenie utworu zależnego
- **Nie potrzeba zgody** na korzystanie i rozporządzeni utworem zależnym
- Zasady rzetelności naukowej nakazują jednak wskazanie źródła i autorstwa cudzych idei i pomysłów

Dozwolony użytek

- wymienienie **imienia i nazwiska twórcy** oraz **źródła (art. 34)**.
 - Podanie twórcy i źródła powinno uwzględniać istniejące możliwości.
 - Źródło, tj. lokalizacja utworu
 - Niedochowanie tych wymogów oznacza naruszenie PA
- Twórcy **nie przysługuje prawo do wynagrodzenia**, chyba że ustawa stanowi inaczej.
 - Wynagrodzenie: 25 ust. 2., 29 ust. 3, 30 ust. 2, 33 pkt 3
 - Opłata za „czyste nośniki”: 20, 20 (1)
- Dozwolony Użytek a korzyści majątkowe użytkownika:
 - Czy użytkownik może osiągać korzyści majątkowe w ramach eksploatacji na zasadach dozwolonego użytku?
 - niektóre postacie DU tak stanowią: 24 ust 1 i 2, 32, 33(1)
 - Inne wręcz przeciwnie: 29, 33 pkt 3

Art. 23.

1. Bez zezwolenia twórcy wolno **nieodpłatnie** korzystać z już **rozpowszechnionego** utworu w zakresie **własnego użytku osobistego**.

Przepis ten nie upoważnia do budowania według cudzego utworu architektonicznego i architektonicznourbanistycznego oraz do korzystania z elektronicznych baz danych spełniających cechy utworu, chyba że dotyczy to własnego użytku naukowego niezwiązanego z celem zarobkowym.

2. Zakres własnego użytku osobistego obejmuje korzystanie z **pojedynczych egzemplarzy** utworów przez **krąg osób** pozostających w **związku osobistym**, w szczególności **pokrewieństwa, powinowactwa lub stosunku towarzyskiego**

JAGIELLONIAN UNIVERSITY
IN KRAKOW

Możesz zeskanować całą książkę.

Zgodnie z art. 23 prawa autorskiego wolno korzystać z już rozpowszechnionego utworu w zakresie własnego użytku osobistego, bez konieczności pytania o zgodę ani zapłaty wynagrodzenia.

więcej na www.conasuwiera.pl/kserowanie

Organizatorzy:

CENTRUM
CYFROWE

bibliosfera.net

Plakat dostępny na licencji Creative Commons Użycie Autorskie

Możesz skserować całą książkę.

Zgodnie z art. 23 prawa autorskiego wolno korzystać z już rozpowszechnionego utworu w zakresie własnego użytku osobistego, bez konieczności pytania o zgodę ani zapłaty wynagrodzenia.

więcej na www.conasuwiera.pl/kserowanie

Organizatorzy:

CENTRUM
CYFROWE

bibliosfera.net

Plakat dostępny na licencji Creative Commons Użycie Autorskie

Dozwolony użytek osobisty

- Tylko osoby fizyczne
- Dana osoba + osoby bliskie
 - „stosunek towarzyski”:
 - Stała relacja, nieformalne więzi, prywatne znajomości,
 - Nie relacje jednorazowe
 - Nie oparte na wyłącznie zinstytucjonalizowanej konieczności
- „Własny użytek osobisty”:
 - Pracownik z polecenia NIE
 - Pracownik z własnej inicjatywy TAK
- Źródło

Ograniczenia Dozwolonego Użytku osobistego:

- Programy komputerowe (art. 77)
- Elektroniczne bazy danych będące utworami chyba że dotyczy to własnego użytku naukowego niezwiązanego z celem zarobkowym (art. 23.1 oraz 30 (1))
- Budowanie według cudzego utworu architektonicznego i architektoniczno-urbanistycznego niezwiązanego z celem zarobkowym (art. 23.1).

Swoboda cytowania

Art. 29.

1. Wolno przytaczać w utworach stanowiących samoistną całość, w zakresie uzasadnionym wyjaśnianiem, analizą krytyczną, nauczaniem lub prawami gatunku twórczości.

Dozwolony użytek – Prawo cytatu

- **urywki** rozpowszechnionych utworów lub **drobne utwory w całości**,
- o ile ich wykorzystanie jest uzasadnione:
 - wyjaśnianiem, analizą krytyczną, nauczaniem lub prawami gatunku twórczości
 - Nie ilustracja mająca na celu jedynie upiększenie pracy
- Obowiązek oznaczenia cytatu (**Art. 34**)
 - *Można korzystać z utworów w granicach dozwolonego użytku pod warunkiem wymienienia **imienia i nazwiska twórcy oraz źródła**. Podanie twórcy i źródła powinno uwzględniać istniejące możliwości. Twórcy nie przysługuje prawo do wynagrodzenia, chyba że ustawa stanowi inaczej.*

Dozwolony użytek - Podręczniki, Wypisy, Antologie

Art. 29.

2. Wolno w **celach dydaktycznych i naukowych** zamieszczać rozpowszechnione drobne utwory lub fragmenty **większych utworów w podręcznikach i wypisach.**

2¹. Wolno w **celach dydaktycznych i naukowych** zamieszczać rozpowszechnione drobne utwory lub fragmenty **większych utworów w antologiach.**

3. W przypadkach, o których mowa w ust. 2 i 2¹, twórcy przysługuje **prawo do wynagrodzenia.**

Dozwolony użytek – prawo przedruku

Art. 25.

1. Wolno rozpowszechniać **w celach informacyjnych** w prasie, radiu i telewizji:

1) już rozpowszechnione:

a) **sprawozdania o aktualnych wydarzeniach,**

b) **aktualne artykuły na tematy polityczne, gospodarcze lub religijne, chyba że zostało wyraźnie zastrzeżone, że ich dalsze rozpowszechnianie jest zabronione,**

c) **aktualne wypowiedzi i fotografie reporterskie,**

2) krótkie **wyciągi** ze sprawozdań i artykułów, o których mowa w pkt 1 lit. a) i b),

3) **przeglądy publikacji i utworów rozpowszechnionych,**

4) mowy wygłoszone na publicznych zebraniach i rozprawach; nie upoważnia to jednak do publikacji zbiorów mów jednej osoby,

5) krótkie streszczenia rozpowszechnionych utworów.

2. Za korzystanie z utworów, o których mowa w ust. 1 pkt 1 lit. b) i c), twórcy przysługuje prawo do **wynagrodzenia.**

3. Rozpowszechnianie utworów na podstawie ust. 1 jest dozwolone zarówno w oryginale, jak i w tłumaczeniu.

4. Przepisy ust. 1-3 stosuje się odpowiednio do publicznego udostępniania utworów w taki sposób, aby każdy mógł mieć do nich dostęp w miejscu i czasie przez siebie wybranym, z tym że jeżeli wypłata wynagrodzenia, o którym mowa w ust. 2, nie nastąpiła na podstawie umowy z uprawnionym, wynagrodzenie jest wypłacane za pośrednictwem właściwej organizacji zbiorowego zarządzania prawami autorskimi lub prawami pokrewnymi.

Dozwolony użytek

Art. 33 Wolno rozpowszechniać:

- 1) utwory wystawione na stałe na ogólnie dostępnych drogach, ulicach, placach lub w ogrodach, jednakże nie do tego samego użytku,***
- 2) utwory wystawione w publicznie dostępnych zbiorach, takich jak muzea, galerie, sale wystawowe, lecz tylko w katalogach i w wydawnictwach publikowanych dla promocji tych utworów, a także w sprawozdaniach o aktualnych wydarzeniach w prasie i telewizji, jednakże w granicach uzasadnionych celem informacji,***
- 3) w encyklopediach i atlasach - opublikowane utwory plastyczne i fotograficzne, o ile nawiązanie porozumienia z twórcą celem uzyskania jego zezwolenia napotyka trudne do przezwyciężenia przeszkody. Twórcy przysługuje wówczas prawo do wynagrodzenia.***

Inne przejawy dozwolonego użytku

- Licencje dla bibliotek, szkół i ośrodków dokumentacji (art. 27, 28, 29 ust. 2 i art. 30);
- Dla dobra osób niepełnosprawnych w sposób bezpośrednio związany z ich upośledzeniem (art. 33 (1));
- Reklama wystawy publicznej lub publicznej sprzedaży (art. 33 (3));
- Odbudowa lub remont obiektu budowlanego

Domena publiczna

- Nie potrzeba niczyjej zgody na korzystanie, w tym na korzystanie komercyjne
- Utwory, które nigdy nie były objęte prawami autorskimi
- Utwory, co do których wygasły prawa autorskie (co do zasady 70 lat po śmierci twórcy, art. 36 pr. aut.)
 - Producenci lub wydawcy ponoszą opłaty na rzecz funduszu promocji twórczości
- **Art. 4 pr. aut.**
 - akty normatywne lub ich urzędowe projekty, **urzędowe dokumenty, materiały**, znaki i symbole, opublikowane opisy patentowe lub ochronne, **proste informacje prasowe**

Korzystanie z cudzych utworów na podstawie umowy

- Klasyczne umowy prawa autorskiego
 - Przeniesienie praw
 - Licencja wyłączna
 - Licencja niewyłączna
- Licencje CC

Zachowanie lub nabycie koniecznych uprawnień

Otwarty dostęp gratis

- Rozpowszechnianie utworów w Internecie bez za darmo i zabezpieczeń technicznych;
- Korzystanie z takich utworów wyłącznie w granicach dozwolonego użytku wynikającego z prawa autorskiego
 - Dozwolony użytek prywatny: zwielokrotnianie utworów na potrzeby własne osób fizycznych oraz osób z kręgu towarzyskiego i rodzinnego
 - Nie można rozpowszechniać **publicznie** oryginałów ani opracowań utworów
 - Cytowanie, przedruki, udostępnianie przez biblioteki, zwielokrotnianie w celach naukowych i edukacyjnych

Zakres praw koniecznych dla otwartego dostępu gratis:

- Wystarczy posiadanie prawa lub licencji na korzystanie z utworu na polu eksploatacji:
 - „publiczne udostępnianie utworu w taki sposób, aby każdy mógł mieć do niego dostęp w miejscu i czasie przez siebie wybranym”
 - „udostępnianie utworu w sieci Internet”

Otwarty dostęp libre:

- Rozpowszechnianie utworów w Internecie bez za darmo i zabezpieczeń technicznych;
- Udzielenie licencji (zezwoleń) na korzystanie z takich utworów w szerszym zakresie niż dozwolony użytek prywatny
 - Nieograniczone, nieodpłatne i niewyłączne korzystanie z utworów i ich opracowań (prawa zależne)

Zakres praw koniecznych dla otwartego dostępu libre

- Tu jest wymagana:
 - Albo nabycie praw
 - Albo szeroka klasyczna licencja
 - Albo wolna licencja (np. CC)
- Może ją udzielić uprawniony lub licencjobiorca z odpowiednią zgodą do udzielania sublicencji

Licencje CC

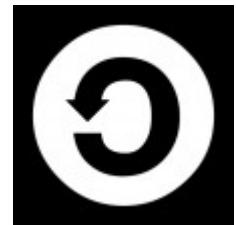
- **Utwory:**
- **Przedmioty praw pokrewnych**
- **Prawo ochronne do baz danych**
- **Udzielenie licencji CC nie wymaga formy pisemnej**

Klauzule licencji CC

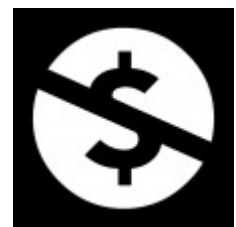
• **klauzula uznania autorstwa** (BY), nakładająca na licencjobiorcę obowiązek przekazywania odbiorcom utworu określonych informacji o twórcy (licencjodawcy), źródle oraz licencji.

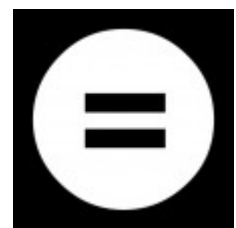
• **klauzula „na tych samych warunkach”** (SA, klauzula copyleft”), czyli wymóg, aby licencjobiorca rozpowszechniający opracowanie licencjonowanego utworu udzielał do niego licencji takiej samej, jak licencja oryginału;

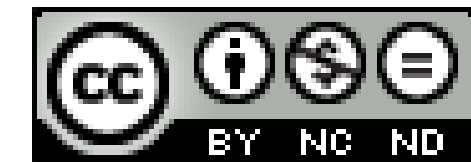
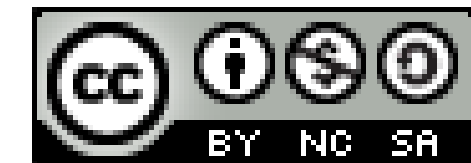
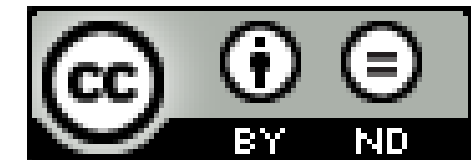
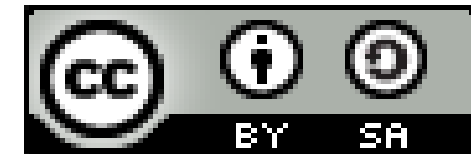
• **klauzula użytku niekomercyjnego** (NC), czyli zakaz komercyjnego korzystania z licencjonowanego utworu (licencje CC pozbawione tej klauzuli pozwalają zarówno na niekomercyjne, jak i komercyjne korzystanie z utworu)

• **klauzula „bez utworów zależnych”** (ND), czyli zakaz korzystania i rozporządzania opracowaniami utworów (licencjodawca pozostawia sobie możliwość decydowania o dopuszczaniu do obrotu np. tłumaczeń utworu).

- **Wolne licencje CC (OD libre)**
 - Uznanie autorstwa 3.0
 - Uznanie autorstwa-Na tych samych warunkach 3.0
- **Pozostałe licencje CC (OD gratis)**
 - Uznanie autorstwa-Użycie niekomercyjne 3.0
 - Uznanie autorstwa-Bez utworów zależnych 3.0
 - Uznanie autorstwa-Użycie niekomercyjne-Na tych samych warunkach 3.0
 - Uznanie autorstwa-Użycie niekomercyjne-Bez utworów zależnych 3.0

Wdrażanie otwartego dostępu z perspektywy autora

- Ustalenie podmiotu uprawnionego, tj. czy jest nim:
 - Autor samodzielnie, czy zachodzi współautorstwo
 - Pracodawca
 - Uniwersytet
 - Inny podmiot
- Zachowanie odpowiednich praw
 - Otwarty dostęp gratis
 - Otwarty dostęp libre
- Negocjowanie umów
- Analiza zawartych umów
- Aneksowanie lub rozwiązywanie zawartych umów

Dziękuję za uwagę 😊

Konrad Gliściński

kgliscinski@gmail.com

Prezentacja dostępna jest na licencji
Creatives Commons Uznanie Autorstwa
3.0. Polska